

Valtiovarainministeriö

Lausunto

08.03.2016

TEM/378/00.06.01/2016

Viite

Sähköisten viranomaisaineistojen arkistoinnin ja säilyttämisen palvelukokonaisuus

Valtiovarainministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa sähköisten viranomaisaineistojen arkistoinnin ja säilyttämisen palvelukokonaisuudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö puoltaa SAPA-palvelukokonaisuuden toimeenpanoa lausunnossa myöhemmin todetuin tarkennuksin ja huomioon.

SAPA toimeenpanosuunnitelma: Yleiset kommentit

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) pitää kansallisen tason ratkaisua (SAPA-palvelukokonaisuus) julkisen hallinnon aineistojen käytettävyyden ja hyödynnettävyyden edistämiseksi kannatettava.

TEM näkemyksen mukaan kuvattu skenaariopolku/vaiheet 1 – 3 muodostaa eheän kehitysjatkumon. Tehokkuustavoitteet toteutuvat kuitenkin vain mikäli julkiset toimijat saadaan sitoutettua hankkeen tavoitteisiin. Erityisen tärkeänä TEM näkee toteuttamisen sekä skenaarioiden I että II osalta. Palvelun toteuttaminen yksinomaan pysyvän säilyttämisen näkökulmasta ei ole tarkoituksenmukainen ja riittävän toimiva. Lisäksi huomiona vaiheen I toteutukseen – vaiheessa I olisi huomioitava myös Sähke1-muotoinen asiakirjallinen eikä keskittyä yksinomaan Sähke2-määräyksen mukaisuuteen.

TEM pitää kannatettavana toimenpidesuunnitelmassa ehdotettua käyttöönoton pakollisuutta organisaatioille skenaarion I osalta ja tämän kattamista budjettirahoituksesta. Toimeenpanosuunnitelmassa ei ole arvioitu skenaario II kustannuksia. Tulevan toteutuksen etenemissuunnitelman kannalta näkisimme tarkoituksenmukaisena että skenaario II:n kustannukset arvioitaisiin jopa siitä näkökulmasta että skenaariot I ja II toteutettaisiin osin samanaikaisesti.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että määräaikaaisesti säilytettävän tiedon osalta SAPA-palvelun hyödyntäjiltä peritään enimmillään tuotantokustannukset. Toivoisimme toimijoille aiheutuvien kustannusten tarkemman selvityksen - mitkä kustannukset ovat ja miten ne lasketaan / peritään.

Lausuntoaineistossa SAPA-palvelun käytön/hyödyntämisen kuvaus painottuu pääosin asianhallintaan ja asiakirjalliseen tietoon. Asianhallintakäsite ei avaudu tältä osin riittävästi – mitä sillä tässä yhteydessä tarkoitetaan? Toimijoilla käytössään asianhallintajärjestelmien ohessa erilaisia substanssijärjestelmiä/operatiivisia käsittelyjärjestelmiä ja rekistereitä, joiden tietojen säilyttämisen SAPA -palvelun tulisi kattaa. Toisaalta painottuuko

tarkastelussa liiaksi asiakirjallinen tieto ja sen säilyttäminen - tiedon monimuotoisuus ja rakenteisuus tulisi huomioida jatkotarkastelussa.

Toimeenpanosuunnitelman yhteenvedossa todetaan, että ”kansalaisilla ja muilla tiedon käyttäjille tarjotaan pääsy SAPAssa olevan aineistoon eri viranomaisten ylläpitämien asiointipalvelujen kautta..”. Mielestämme tulisi tarkastella mahdollisuutta yhteisen käyttöliittymän/kansallisen asiointiratkaisun toteuttamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa kiinnitetään huomioita SAPA palvelukokonaisuuden tietoturvallisuuteen. Samoin tulisi avata miten varautuminen toteutetaan – miten varaudutaan siihen mikäli SAPA:aan siirretyt aineistot ole käytettävissä? Nyt lausunnolla olevassa toimeenpanosuunnitelmassa ei ole mielestämme riittävästi tarkasteltu tietoturvaan ja varautumiseen liittyviä kysymyksiä.

Samoin TEM toivoo, että aineistojen jatkovalmistelussa kiinnitetään huomiota myös asiakirjojen (toimeenpanosuunnitelma ja arkkitehtuurikuvaus) selkeyteen ja ymmärrettävyyteen. Niiden tiivistäminen olisi toivottavaa samoin kuin käytetyt lyhenteet tulisi avata. Nyt lausunnolla olevat asiakirjat ovat paikoin vaikealukuisia ja niissä on turhaa asiakirjakohtaista päällekkäisyyttä.

Näkisimme myös tärkeänä, että sisällöllisen ja semanttisen yhteentoimivuuden ohjauksen tukeminen - nykyistä koordinoitummin, osana yhteentoimivuuden rakentumisen ohjausta - tulisi suunnitella, vastuuttaa ja toteuttaa, ja ennen kaikkea resursoida oikeatasoisena. Mikäli semanttisen yhteentoimivuuden kansallisen tason ohjaus- ja resursointikysymystä ei tältä osin ratkaista, tehosteta ja suunnata ensisijaisesti sinne, missä alkujaan luodaan säilytyksen piiriin aikanaan tuotettavat aineistot, sillä on suoraan hidastava vaikutus SAPA-hankkeen tavoitteiden saavuttamiseen.

SAPA arkkitehtuurikuvaus: Yleiset kommentit

Sivulla 6 kohdassa ” SAPA-palvelulta vaadittavat keskeiset ominaisuudet” todetaan, että ”integrointimekanismi ei saa aiheuttaa muutoksia hyödyntävään asianhallintajärjestelmään” - tämä tulisi mielestämme tarkentaa sillä muualla asiakirjassa edellytetään suhteellisen vaativiakin ominaisuuksia hyödyntäville järjestelmille.

Luvussa ”sidosryhmät ja sidosarkkitehtuurit” kuvassa 1 (s. 8) kuvataan SAPA-palvelun sidosryhmät. Säilytetyn tiedon käyttäjiksi on tunnistettu mm. kansalaiset sen sijaan kuvasta puuttuvat kokonaan yritykset ja yhteisöt. Samoin luvussa 3.1. sivulla 10 todetaan, että ”..SAPA-palvelun hyödyntäminen nimenomaisesti kansalaisten käynnistämien asianhallintaprosessien tuottamien aineistojen säilyttämiseen, säilyttämisen järjestämiseen ja hyödyntämiseen”

Samoin luvussa ”sidosryhmät ja sidosarkkitehtuurit” todetaan aineistoja tuottavat ja omistavat organisaatiot – tulisiko tässä kohdin huomioida myös tulevat itsehallintoalueet?

Sivulla. 9 todetaan että ”..asianhallinta liittyy oleellisesti SAPA-palveluun...” sekä ”...asiointipalvelun asiaan liittyvä aineisto käsitellään vastaavan viranomaisen asianhallintajärjestelmässä” . Samoin luvussa 2.1. ”Sähköisen säilyttämisen keskeiset linjaukset ja yleiset kehittämisvaatimukset” sivulla 4 todetaan ”.. SAPA-palvelun tulee kytkeytyä aineistoja tuottaviin asianhallintajärjestelmiin...”. Tarkastelu painottuu pääosin asianhallintaan ja

asiakirjalliseen tietoon. Toimijoilla käytössään asianhallintajärjestelmien ohessa erilaisia substanssijärjestelmiä/operatiivisia käsittelyjärjestelmiä ja rekistereitä, joiden tietojen säilyttämisen SAPA -palvelun tulisi kattaa. Asianhallintakäsike ei avaudu tältä osin riittävästi – mitä sillä tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Luvussa 3.5. kuvataan SAPAn keskeiset tietojärjestelmäpalvelut, joista yhtenä "Aineistojen käytön rajapinnat, jotka toteuttavat ulkoisten palvelujen tarvitsemat toiminnallisuudet". Ministeriö pitää tärkeänä, että varmistetaan mahdollisimman saumaton liityntä ministeriöiden, virastojen ja laitosten asianhallintajärjestelmiin (mm. haut siirretystä materiaalista on oltava yhtä joustavia kuin operatiivisista järjestelmistä, käyttöoikeuksien puitteissa).

Harri Eskola
Digijohtaja

Päivi Tommila
Neuvotteleva virkamies